

FAQ coronavirus

Aanbevelingen voor de apotheek /
apothekers

Coronavirus: Aanbevelingen voor de apotheek / apotheker (versie1)

Wat kan ik doen om ervoor te zorgen dat mijn apotheek en het personeel niet besmet geraakt?

*Geconfronteerd met het gebrek aan duidelijke en specifieke richtlijnen voor onze sector en om op elke mogelijke situatie voorbereid te zijn, heeft APB een Task Force opgericht die een aantal **aanbevelingen** heeft opgesteld opdat je je missie op het vlak van volksgezondheid in de best mogelijke omstandigheden kan vervullen. Het gaat hier dus niet om verplichtingen, deze kunnen enkel opgelegd worden door de overheid.*

Deze aanbevelingen zijn gebaseerd op [de algemene richtlijnen van de overheid](#), en ook op documenten van het CDC (center for disease control), WHO (World Health Organisation), NHS (National Health Service) en overkoepelende apothekersorganisaties zoals FIP (International Pharmaceutical Federation), PGEU (Pharmaceutical Group of the European Union). We eindigen met een idee dat komt uit Italiaanse apotheken uit de zone met hoogste restricties.

1. Hoe vermijden dat zieke patiënten in de apotheek komen ?
2. Hoe zich beschermen in de apotheek ?
3. Wat moet ik doen na contact met een mogelijks besmette persoon?
4. Hoe gebeurt de afhandeling van medicatieoverdracht met/voor een (mogelijks) besmette patiënt
5. Welke volgende maatregelen zouden nog extra mogelijk zijn
6. Hoe verder geïnformeerd blijven en waar vind u de nodige affiches

1. Hoe vermijden dat zieke patiënten in de apotheek komen ?

- Afficheer aan de buitenkant van de apotheek duidelijk dat patiënten mét verdachte symptomen (hoest, koorts, loopneus, keelpijn, griepsymptomen) niet binnen dienen te komen in de apotheek. Een affiche is [hier](#) beschikbaar.
- Indien een patiënt u van buiten te kennen geeft dat hij ziek is, stellen we volgende stappen voor
  - Help hem via het wachtluik
  - Ga zelf naar buiten om hem te bedienen, maar respecteer de richtlijnen maximaal
  - ...

2. Hoe zorgt u ervoor dat de apotheek een veilige zone blijft?

- Hang de preventiemaatregelen duidelijk zichtbaar uit in uw apotheek. Een mogelijke affiche vindt u [hier](#)
- Hou 1,5 - 2 m afstand (u kan bijvoorbeeld een lijn kleven op de grond om dit voor de patiënten duidelijk te maken)
- Vermijd lichamelijk contact (voer geen bloeddrukmetingen etc. uit)
- Draag beschermende kledij. Naast een witte schort voor bereidingen raden wij aan bij het bedienen van de patiënten ook een schort te dragen. We raden aan deze 2 keer per week te wassen op 60°. In het geval van vermoeden van contact met een besmette patiënt kan dan snel van schort gewisseld worden
- Vermijd de aanwezigheid van onnodige spullen, papier etc op uw toonbank en werkblad zodat dit makkelijk gereinigd kan worden
- Reinig regelmatig (elke 2 uur) alle risicovolle oppervlakten (deurklink, telefoon, lichtknoppen, trapleuning, toetsenbord, computermuis, bereidingsblad, betaalautomaat, toonbank...) met 70%-85% alcohol
- Voorzie voldoende zeep, papieren handdoeken, en alcoholische reinigingsgel of -oplossing voor uw personeelsleden
- Voorzie papieren zakdoeken en een af te sluiten vuilnisbak voor het personeel
- Moedig het personeel aan regelmatig de handen te wassen
- Wees aandachtig voor ziektesymptomen bij het personeel van de apotheek. Stuur personeelsleden met verdachte symptomen (cfr. Supra) ogenblikkelijk naar huis.

- Verlucht of ventileer 2 keer per dag minstens 30 minuten
- Reinig dagelijks de apotheek met water dat 1% bleekwater bevat (10 ml bleekwater in een fles van 1 liter, aangevuld met leidingwater). Een aangepast document voor het reinigen van lokalen vindt u onderaan.
- Voorzie voor de patiënten eveneens een dispenser met hydro-alcoholische oplossing of gel in de publieke ruimte van de apotheek, papieren zakdoeken en een af te sluiten vuilnisbak
- Moedig elektronische betaling aan (QR code/contactloos betalen/ kaart)
- Herinner uw patiënten regelmatig aan de basis hygiëne maatregelen (handen wassen, afstand houden, hoesthygiëne, bij symptomen binnen blijven...)

We tonen u graag ter inspiratie volgend idee uit een Italiaanse apotheek. Een plexiglas tussen de apotheker en de patiënt kan als extra bescherming dienen tegen spekseldruppels aangezien maskers helaas nog steeds niet beschikbaar zijn.

3. Wat moet ik doen na contact met een mogelijks besmette persoon?

In eerste instantie dient men te vermijden dat een besmet, of mogelijks besmet persoon in de apotheek komt. Indien u toch vermoedens of twijfels hebt kunnen wij op basis van wat reeds gekend is over het virus de volgende aanbevelingen formuleren.

- Geef indien mogelijk patiënten die hoesten een chirurgisch masker of op zijn minst een zakdoek om de omstaanders zoveel mogelijk te beschermen
- Herhaal de richtlijnen van de overheid, informeer de patiënt dat hij er alles moet aan doen de besmetting van anderen te vermijden. Dit kan door zich af te zonderen en de persoonlijke hygiëne op te voeren. Een manier om dit te vragen kan bijvoorbeeld zijn: kreeg u de raadgeving zich te isoleren?
- Zonder de patiënt zoveel mogelijk af. Plaats de patiënt indien mogelijk in een aparte ruimte.
- Verlucht deze nadien minstens 30' en reinig en ontsmet nadien met bleekwater en 70%-85% alcohol
- Het personeel dat in contact was met een symptomatische patiënt moet zich niet isoleren, tenzij de overheid nieuwe richtlijnen uitvaardigt
- Personeel dat symptomen vertoont dient uiteraard thuis te blijven totdat ze symptomenvrij zijn (minstens 1 dag symptomenvrij)

4. Hoe gebeurt de afhandeling van medicatieoverdracht met/voor een (mogelijks) besmette patiënt

Als de patiënt een voorschrift elektronisch (via sms, e-mail, enz.) naar zijn vertrouwde apotheker stuurt of als hij voorschriftvrije geneesmiddelen nodig heeft, dan moet hij de apotheker vooraf telefonisch contacteren (de apotheker moet er vooraf van op de hoogte gebracht worden, hij moet farmaceutische zorg verlenen en samen met de patiënt bepalen hoe de geneesmiddelen moeten geleverd worden).

Hoe doet u dit concreet?

- Afhankelijk van de situatie, stel de patiënt gerust en vraag hem eerst telefonisch contact op te nemen met zijn arts indien dit nog niet gebeurd is.
- Herinner hem eraan **niet** naar de apotheek te komen, en ook niet spontaan naar de spoeddienst of een artsenkabinet te gaan.
- Indien de patiënt voorschriftplichtige geneesmiddelen nodig heeft kan u, indien het om een elektronisch voorschrift gaat, deze ophalen via de RID code. Indien het niet gaat om een

Documentatiedienst APB ● Redactedatum : 11 maart 2020 ● Update 12 maart 2020

Download : [MyAPB](#) > [All news content](#) > [Professioneel nieuws](#) > [FAQ Coronavirus](#)

---

elektronisch voorschrift, spreek dan af hoe de overdracht van het voorschrift zal verlopen. Via de mandataris van de patiënt, een asymptomatisch persoon.

- Voorzie de modaliteiten voor betaling (contactloos voor kleinere bedragen, kaart, overschrijving, bij afhaling van de medicatie, via QR code)
- Zorg voor de nodige farmaceutische zorg en nodige informatie over de geneesmiddelen.
- Voorzie en bespreek de modaliteiten voor aflevering
  - De patiënt stuurt een niet-symptomatische contactpersoon (mandataris)
  - De patiënt komt naar de apotheek met de auto, en claxonneert of belt de apotheek, en u komt naar buiten
  - De aflevering gebeurt via het wachtloket
  - De apotheker verzorgt levering aan huis
- Bereid de bestelling voor, registreer alles in het gedeeld farmaceutisch dossier van de patiënt en noteer duidelijk op elke verpakking een dosering én inname-moment
- Deze aanbevelingen zullen verspreid worden via de apotheekschermen en op [Apotheek.be](https://www.apotheek.be) en zijn overgemaakt aan de federale en regionale overheden. Ze kunnen aangepast worden naargelang de situatie evolueert.

5. Welke volgende maatregelen zouden nog extra mogelijk zijn

Afhankelijk van de ernst van de situatie (= overbevraging van intensive care units), kunnen bijkomende maatregelen nodig zijn. Deze delen we u dan zo snel mogelijk mee.

Louter informatief hernemen we hieronder de Italiaanse richtlijnen.

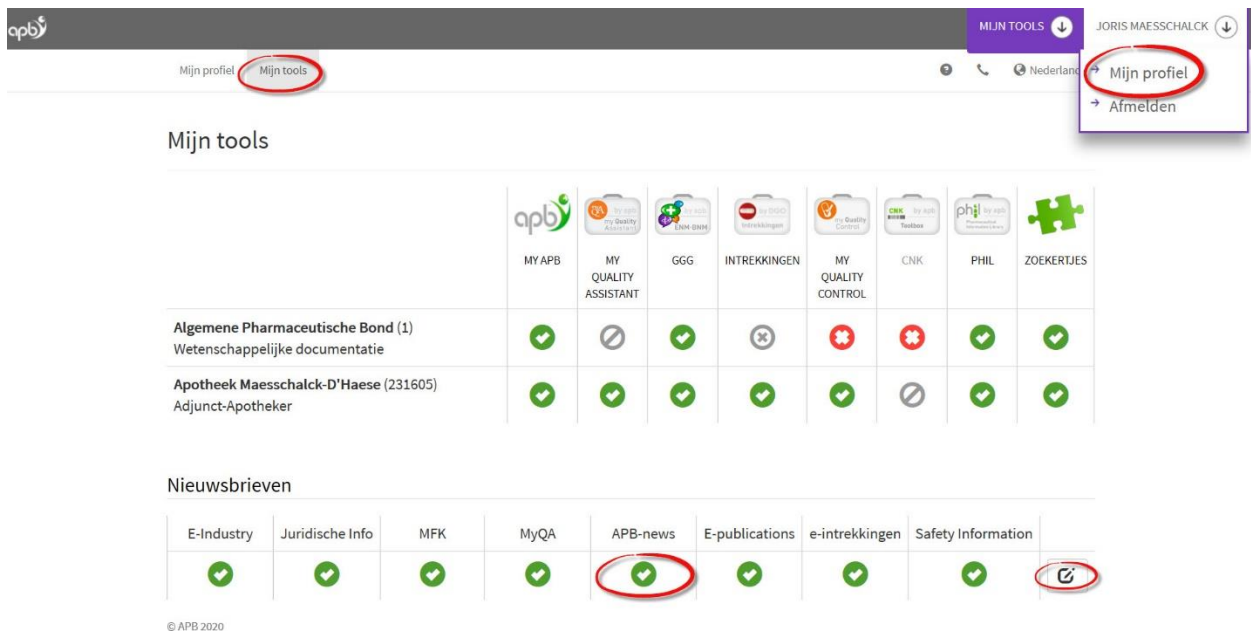
- Wachtrij buiten, met 1 meter tussen elke patiënt
- 1 patiënt per keer per apotheker/assistent in de apotheek. De afstand tussen de apotheker en de patiënt bedraagt 1 meter, de afstand tussen de afleverposten bedraagt eveneens minstens 1 meter
- Patiënten nemen zelf niets meer uit de rekken (bv melk, cosmetica...)
- Elke patiënt ontsmet de handen bij het binnengaan én het buitengaan van de apotheek met hydro-alcoholische gel of vloeistof
- Ook de apotheker/assistent ontsmet de handen tussen de patiënten
- De apotheker ontsmet de toonbank, betaalautomaat...met 70-85% etc na elke patiënt
- Het plaatsen van een plexi scherm is een niet verplichte aanbeveling

Documentatiedienst APB ● Redactedatum : 11 maart 2020 ● Update 12 maart 2020

Download : [MyAPB](#) > [All news content](#) > [Professioneel nieuws](#) > [FAQ Coronavirus](#)

6. Hoe blijft u verder geïnformeerd en waar vind u de nodige affiches:

- Schrijf u in op onze nieuwsbrief. Wij volgen de situatie op de voet, en houden u zo op de hoogte van de aanbevelingen en veranderingen. Ook adjuncten kunnen zich inschrijven. Dit kan via de website. U logt in op myAPB, klikt op mijn profiel, vervolgens op mijn tools, en dan kan u onderaan uw abonnement op de nieuwsbrief (APB-news) aanvinken.

The screenshot shows the myAPB user interface. At the top right, there is a user profile dropdown for 'JORIS MAESSCHALCK' with a 'Mijn profiel' link circled in red. Below this, the 'Mijn tools' section displays a grid of tool icons and their status for two users: 'Algemene Pharmaceutische Bond (1) Wetenschappelijke documentatie' and 'Apotheek Maesschalck-D'Haese (231605) Adjunct-Apotheker'. The 'Nieuwsbrieven' section below shows a row of newsletter categories with checkboxes, where the 'APB-news' checkbox is circled in red.

- Duid iemand van het apotheek team aan als verantwoordelijke voor de hygiëne. Gebruik de registratiefiche op het einde van dit document. Het is belangrijk om zelf in goede gezondheid te blijven
- Informeer het volledige team van deze richtlijnen
- De apotheek-eigenaar is verantwoordelijk voor het voorzien van het materiaal dat noodzakelijk is voor de gepaste hygiënemaatregelen.
- Communicatiemateriaal
  - [Affiche](#) : bescherm je tegen virussen zoals het coronavirus Covid-19 of de seizoensgriep - nu ook beschikbaar in het [Duits](#) – [Engels](#) – [Spaans](#) – [Italiaans](#) – [Pools](#) – [Roemeens](#) – [Turks](#) – [Klassiek Arabisch](#)
  - [Hoe ontsmet / was ik mijn handen?](#)

Documentatiedienst APB ● Redactedatum : 11 maart 2020 ● Update 12 maart 2020

Download : [MyAPB](#) > [All news content](#) > [Professioneel nieuws](#) > [FAQ Coronavirus](#)

FAQ coronavirus

Aanbevelingen voor de apotheek / apothekers

- [Affiche symptomatische patiënt:](#)
- [Affiche](#) Advies voor mensen die thuis geïsoleerd zijn en hun omgeving
- Animated beeldschermen. Apothekers die aangesloten zijn op RedPharma/IdKlic/Digitopia beschikken sinds gisteravond over geanimeerde beeldschermen met de affiches gericht aan patiënten. Apothekers die niet zijn aangesloten op één van die leveranciers maar ze wel willen gebruiken, vinden ze via [deze YouTube-link](#) of kunnen volgende iFrame-code gebruiken: `<iframe width="560" height="315" src="https://www.youtube.com/embed/1RCtFtgxofI" frameborder="0" allow="accelerometer; autoplay; encrypted-media; gyroscope; picture-in-picture" allowfullscreen></iframe>`

De volgende weken zullen enorm belangrijk zijn in het beheersen van de epidemie. De taak van de apotheker is hierin cruciaal zowel in het informeren van de patiënten als in de zorg van de patiënten die thuis uitzieken. Een adequate zorg in de thuissituatie zal bepalend zijn of de zorgcapaciteit in het ziekenhuis zal volstaan of niet.

Wij begrijpen dat het voor sommige apothekers moeilijk zal liggen om verdachte patiënten (bv. door een gebrek aan beschermingsmateriaal) te bedienen. Bovendien verwachten we ook tijdelijke sluiting van apotheken als gevolg van ziekte. Daarom willen we nu al vragen om reeds afspraken te maken met collega's of op het niveau van de wachtkring manieren uit te werken om patiënten te kunnen blijven helpen.

Een protocol dat kan dienen om lokale afspraken tussen apothekers vast te leggen, volgt via een latere APBFlash of APBNews.

Wij beseffen dat er de volgende weken heel veel gevraagd zal worden van de publieke officina's, maar uw inzet zal cruciaal zijn in het bestrijden van de epidemie.

Bijlage: protocol onderhoud van de lokalen

A. Doelstelling

De netheid en hygiëne verzekeren van de apotheeklokalen.

B. Belanghebbenden

Het onderhoudspersoneel en het voltallige apotheekteam of volgens functiebeschrijvingen

C. Werkwijze

Een overzicht van het onderhoud, hun aard, frequentie en de verantwoordelijken zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Het gebruikte reinigingsmateriaal wordt zorgvuldig gereinigd en gespoeld, en indien nodig gedesinfecteerd en/of vervangen zodat het zelf geen bron van besmetting wordt. Het kuismateriaal wordt enkel voor dit doeleinde gebruikt.

Onderhoud wordt bijgehouden in de bijlage "Registratie van het onderhoud van de lokalen"

D. Tabel

Onderhoud	Frequentie	Verantwoordelijke	Opmerkingen
Vloeren	1 x /dag	Onderhoudspersoneel. Indien nodig apotheekmedewerker	Stofzuigen niet aangewezen. Dweilen met 1% javeloplossing
Balie	's Middags en 's avonds	Apotheekmedewerker	Desinfecterende alcohol
Schappen en rekken	1 x /week	Onderhoudspersoneel	Afstoffen (vochtige doek)
Bereidingszone	Na elke bereiding	Bereider	Reinigen met water en zeep/ desinfecterende alcohol
Ontvangstzone	1 x /dag	Onderhoudspersoneel of apotheekmedewerker	Beperk flyers, standjes,... in ontvangstzone. Zorg voor zitplaatsen met 1m afstand. Vochtige doek of desinfecterende alcohol
Stockeerruimte	1 x /maand	Onderhoudspersoneel	Afstoffen (vochtige doek)
Vitrine of etalage	1 x /maand	Onderhoudspersoneel	Afstoffen (vochtige doek)
Schuiven, kasten,...	1 x /jaar	Onderhoudspersoneel	Afstoffen (vochtige doek)
Vuilbakken publieksruimte	1 x /dag	Onderhoudspersoneel of apotheekmedewerker	Zakken met gebruikte papieren zakdoekjes erin goed sluiten en bij huisvuil zetten

FAQ coronavirus

Aanbevelingen voor de apotheek /
apothekers

E. Registratieformulier onderhoudsacties

Onderhoudsactie	Datum	Verantwoordelijke

Documentatiedienst APB ● Redactiedatum : 11 maart 2020 ● Update 12 maart 2020

Download : [MyAPB](#) > [All news content](#) > [Professioneel nieuws](#) > [FAQ Coronavirus](#)